

„Lietuvių Chartai“ arba lietuvybės Konstitucijai - 70 metų

Dr. Stasys TUMĖNAS,

LRS ir Pasaulio lietuvių komisijos pirmininko pavaduotojas

Birželio 14 diena - ne tik Gedulo ir vilties bei Okupacijos ir genocido diena, primenanti tragiškąjį Lietuvai 1941 metų birželio vidurį. Tą pačią, tik 1949-ųjų metų, dieną buvo paskelbta garsioji konstitucinės svarbos „Lietuvių charta“, viltingai kalbanti apie kitą atplėštos lietuvių tautos dalį - tremties trajektorijas į Vakarus.

Šį istorinį dokumentą prezidentas Valdas Adamkus yra įvardijęs „lietuvių Šventuoju Raštu arba lietuvybės Konstitucija“. Kartais šis dokumentas vadinamas diasporos „Dekalogu“. Apie jį kalba ir režisieriaus Juozo Saboliaus sukurtas dokumentinis filmas „Lietuvių charta“, kuriame panaudoti brolių Motūzų-Beleckų filmo „Be tėvynės - ištrėmime“ fragmentai.

Šiais Pasaulio lietuvių metais, kuriuos paskelbė LR Seimas, tikslinga kalbėti ir aktualizuoti egzistencinę Mariaus Katiliškio frazę „Išėjusiems negrįžti“, per pasaulį keliavusios parodos „No Home To Go To“ („Praradę Tėvynę, namus“) išgyvenimus pasitraukimo iš Lietuvos metais, kai maža vilties buvo sugrįžti. Kaip minoriškai rašė Čikagoje atsidūrusi poetė Liūnė Sutema:

„Neatsigrėžk,

Tave seka sena Mažeikių stotis - Neatsigrėžk,

Šniokščia ir švilpia suodini garvežiai, už tavęs nieko nėra ir nieko nieko nebuvo,

Trinksi ir dunda vagonų ratai - tik migla tarp dangaus ir žemės,

Tau niekur nebereikia važiuoti, tik migla.“

Jau išvažiavai - (...)

Istorija parodė, kad Lietuvos valstybė prisikėlė ir eina savarankišku keliu kaip lygiavertė tarp kitų pasaulio šalių. Ir pasaulyje istorijos vėjų nublokštas per milijonas mūsų tautiečių prie to prisidėjo, todėl būtina apie juos kalbėti. Kalbėti apie istoriją.

Referendumo patirtys

Visi dar gyvename ne tik Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimų nuotaikomis, bet ir apmąstome gegužės 12 d. vykusio privalomojo referendumo dėl Lietuvos Respublikos pilietybės išsaugojimo rezultatus. Girdime labai kontraversišku teisininkų ir politikos apžvalgininkų, komentatorių nuomonių.

Labiausiai stebina aiškinimai, kad referendumas patyrė nesėkmę. Taip, nors jam nebuvo gerai pasirengta, bet pritrūko visai nedaug balsų, kad pilietybės išsaugojimo galimybės būtų praplėstos, kad atsirastų Konstitucijos 12 ir 55 straipsnių pataisos. Bet ar galima laikyti pralaimėjimu, kai beveik milijonas - net 927 410 piliečių (73,38 proc.) iš 1 291 934 dalyvavusiųjų pasisakė UŽ? PRIEŠ buvo tik 336 446 piliečiai (26,62 proc.). Galvoju, kad tai netikėtas kokybinis pilietiškumo, tautinio susitelkimo proveržis, rodantis, kad pilietybės išsaugojimo problema svarbi, aktuali ir Lietuvoje, ir šiuo metu užsienyje gyvenantiems žmonėms.

Savo pilietinę poziciją vieni aktyviausiai šalyje išsakė Šiaulių gyventojai (UŽ pasisakė 33 987 šiauliečiai, PRIEŠ - 12 172). Džiugina ir pasaulio lietuvių daug aktyvesnis įsitraukimas į balsavimą. 2016 m. Seimo rinkimuose dalyvavo tik per 16 000 mūsų tautiečių užsienyje, o Prezidento rinkimuose ir referendume dėl pilietybės išsaugojimo pasisakė per 50 000 tautiečių, nors įsiregistravusių dalyvauti buvo per 61 000. Per 10 000 biuletenių nepasiekė VRK dėl techninių (pašto, ambasadų, konsulatų darbo) problemų. Tas faktas skatina diskusijas dėl galimo elektroninio (internetinio) balsavimo galimybės bent jau užsienyje gyvenantiems tautiečiams.

Pasaulio lietuvių metais tikslinga kalbėti apie išeivijos istoriją, tai yra puiki proga prisiminti visus tuos šimtus tūkstančių tautiečių, kurie dėl politinių, istorinių, socialinių, ekonominių priežasčių buvo priversti ar savo noru išvyko iš prigimtinės Lietuvos. Apie daugelį iškilių Šiaurės Lietuvos asmenybių, dirbusių Lietuvai, lietuvybei stiprinti išeivijoje yra rašyta ir „Šiaulių krašte“. Tai Pranciškus Juras, Domas Jasaitis, Jonas ir Vytautas Šliūpai, Marius Katiliškis ir jo žmona Liūnė Sutema, Al-

fonsas Šešplaukis ir daugelis kitų.

Minėdami Pasaulio lietuvių metus ir „Lietuvių chartos“ jubiliejinius metus, aptariame esminius Lietuvos ir lietuvių klausimus, mėginame suprasti ir tuos, kurie sako, kad „Lietuva yra visur, kur gyvena lietuviai“, ir tuos, kurie teigia, kad „Lietuva yra čia“. Dalis atsakymų slypi „Lietuvių Chartoje“, kurią parengė Vyriausiasis Lietuvos išlaisvinimo komitetas ir 1949 m. birželio 14 d. paskelbė leidinyje „Pasaulio lietuvių bendruomenė“ (1949, Augsburgė). 1949 metais šis aktas konstatavo tai, ką išeiviai, dalis lietuvių tautos žiedo, norėjo pasakyti vieni kitiems, t. y. perduoti tautinio solidarumo žinią. 2019 m. dokumentas jau kalba mums, globaliame pasaulyje gyvenantiems lietuviams, kuriems tenka atsakyti į klausimą: ką šiandien reikia būti lietuviu?

Pažvelkime į esmines „Lietuvių chartos“ nuostatas ir pasistenkime jas matyti sudėtingame šiuolaikiniame geopolitiniame, socialiniame, tarpkultūriniame kontekste, kuris stiprina kai kurių nuostatų aktualumą. „Lietuvių charta“ naujai prabyla ir tiems, kurie po 1990 m. išvyko iš Lietuvos, ir tiems, kurie liko joje ir stengiasi sukurti tai, ko 50 metų negalėjo padaryti jų tėvai ar seneliai.

Kaip atsirado „Lietuvių charta“?

Jos sukūrimą paskatino Pasaulio lietuvių bendruomenės steigimas (ši organizacija įkurta 1958 m.). Lietuviai išeiviai Vokietijoje ir kitose Vakarų valstybėse jau buvo susiorganizavę į veiklią Tremtinių bendruomenę. Ta idėja perimta iš prezidento Antano Smetonos iniciatyva 1932 m. Kaune įsteigtos „Užsienio lietuviams remti draugijos“, kuri rūpinosi ir išeivijos tautine savimone, siuntė jiems lietuvišką literatūrą, kvietė šeimų, jaunimo ekskursijas į Lietuvą, rūpinosi stipendijomis užsienyje gyvenantiems lietuviams studijuoti Lietuvos (vėliau – Vytauto Didžiojo) universite- te. 1935 m. rugpjūčio 11-18 d. Kaune buvo sušauktas Pasaulio lietuvių kongresas, kuriame A. Smetona ragino įkurti viso pasaulio lietuvių vienijančią sąjungą.

Šių idėjų įgyvendinimas buvo pratęstas po Antrojo pasaulinio karo. Dar 1948 m. rudenį parengti PLB statutą buvo išipareigojęs VLIK'as. Jis sudarė specialią komi- siją, kurios nariai buvo: Domas Krivickas, Kipras Bielinis, Petras Karvelis, Vytau- tas Vaitiekūnas ir Mečys Valiukėnas. Komisija siekė suvienyti lietuvių susivieni- jus, organizacijas. Tai ir buvo išdėstyta „Lietuvių chartoje“, parengtoje remiantis Prezidento A. Smetonos mintimis apie Tautą ir jos valstybingumą. Kitaip sakant, „Lietuvių charta“ suteikė teisinį, visuomeninį, moralinį pagrindą, sutelkdama atski-

rus individus į vieną bendruomenę – tautinę, kultūrinę bendriją. Tai buvo padaryta atsižvelgiant į realią situaciją ir prognozuojant ateitį. A. J. Greimo žodžiais, suprantant, kad „žmogus prieš save turi tikrai konkrečias situacijas ir gali pasirinkti tik konkrečias vertybes“.

„Lietuvių charta“ – tai lyg įpareigojimas kiekvienam lietuviui, jo sąžinei. Tai kelio rodyklė po pasaulį išsibarsčiusiems broliams ir seserims. Nors Chartą sudaro įžanginė dalis ir trylika straipsnių, bet tai yra vientisas ir neatskiriamas aktas. Tai ne išėivių, o lietuvių tautos aktas, kurio preambulėje įvardyta lietuvių tautos praeitis, amžinosios vertybės: tėvų žemė, gyvybė, kalba, tautinės bei valstybinės tradicijos, tautinė kultūra, Visagalio valia ir laisvo žmogaus pašaukimas. Akivaizdu, kad beveik visos šios vertybės įtvirtintos ir LR Konstitucijos (1992 m. spalio 25 d.) preambulėje, kurioje neminimas tik Dievas, nes religinį matmenį keičia teisės diskursas.

Verta atkreipti dėmesį, kad Konstitucijos preambulė baigiasi nuostata: „atgimusių Lietuvos valstybės piliečių valia priima ir skelbia šią KONSTITUCIJĄ“. Ar galėtume kalbėti apie atgimusią Lietuvos valstybę, užmiršdami užsienyje (ne savo valia) atsidūrusius lietuvius, kurių indėlis į Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimą 1990 m. Kovo 11-ąją yra itin reikšmingas? Žinoma, negalėtume, todėl neatsitiktinai šiame minime Pasaulio lietuvių metus.

„Lietuvių chartos“ turinys

„Lietuvių chartos“ dalis sąlygiškai galima pavadinti aksiologine (vertybine), politine ir tautine. Pabrėžtina, kad pirmoji Chartos nuostata yra imperatyvi: „Tauta yra prigimtoji žmonių bendruomenė. Niekas negali būti prievartaujamas savo ryšį su tautine bendrija nutraukti. Pasaulyje pasklidę lietuviai sudaro vieningą Pasaulio Lietuvių Bendruomenę“. Tauta kaip prigimtine žmonių bendruomenė įvardyta, remiantis prigimtaine teise, regis, atsižvelgiant į Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos (1948) nuostatas. Tačiau kuriama ne „nieko bendra neturinčiųjų draugija“, A. Lingio žodžiais tariant, bet tautinė bendrija, kuri yra pasaulyje pasklidusių lietuvių vienijimosi kriterijus ir esminė sąlyga. Būtent minėti išsklaidyti lietuviai „[...] sudaro vieningą pasaulio lietuvių bendruomenę“.

Matome kudirkišką vienybės diskursą, kuris, kaip rodo išėivijos istorija, būdingas tik kai kurioms pokario generacijoms. Tačiau šiandien vienybės imperatyvas yra dar svarbesnis globalaus pasaulio akivaizdoje, nes naujosios bendruomenės yra fragmentuotos, besiremiančios individualistinėmis, o ne kolektyvinėmis vertybėmis.

mis.

„Lietuvių chartos“ 2–5 nuostatos – aksiologinės (vertybinės), nes jos identifikuoja ir siūlo tautines bei nacionalines vertybes, patikrintas amžių. Tai yra: tautybė, kalba, šeima ir tautinė kultūra. Tautybė yra duotybė, todėl formuluota: „Lietuvis lieka lietuviu visur ir visada“. Šiandien suprantame, kad tai buvo siekinys (idealas), bet jis iš dalies buvo įgyvendintas, o tai galima paaiškinti būtinybe lietuviams įsitvirtinti ir išlaikyti savo tautinį tapatumą laisvajame ir mišriajame Vakarų pasaulyje.

1949 m. niekas nebūtų klausęs, kodėl lietuvis lieka lietuviu visur ir visada. Tai buvo savaime suprantama, bet šiandien – jau kita situacija. Dabar šis klausimas galimas, bet tik todėl, kad pasikeitė lietuvis. Norėdami apmąstyti šiuolaikinę liuvio transformaciją, turėtume apsvarstyti dar etnografės, ilgametės vienintelio iševijos liuvio dienraščio „Draugas“ redaktorės Danutės Bindokienės teiginį: „Amerikiečiu būti – visai neblogai. Būti lietuviu – pareiga“.

Kalba yra svarbiausioji tautinės bendruomenės jungtis. „Lietuvių kalba liuviui yra tautinė garbė“ – taip Chartoje apibrėžta kalbos vieta ir reikšmė. Tačiau kitakalbė aplinka ir kartų kaita natūraliai lėmė sąmoningą jaunosios kartos atsiribojimą ir titaniškas tėvų pastangas ne išsaugoti liuvių kalbą, bet savo atžaloms įrodyti, kad tai yra vertybė. Šiuo atžvilgiu tapatūs procesai vyko ir sovietinėje Lietuvoje, nes kalba buvo tautinės savigynos ir savikūros įrankis. Šiuo atveju galime dėti lygybės ženklą tarp K. Bradūno ir J. Marcinkevičiaus, nes abiem kalba buvo vertybių vertybė, tautiškumo matas.

Chartos kūrėjai šeimą traktavo, kaip tautos gyvybės šaltinį. Jie norma padarė idealą: „Lietuvis kuria liuvišką šeimą“. Ir tai nebuvo žmogaus prigimtinių teisių ribojimas, nes tik liuviška šeima buvo suvokiama, kaip galinti užtikrinti pačios Pasaulio liuvių bendruomenės egzistavimą ir išlikimą. Gyvenimas vėlgi įnešė savų korekcijų, kurios, mano supratimu, praturtino liuvio kodą, bet kartu iškėlė daug klausimų konservatyviai iševijos liuvių visuomenės daliai. Tai įdomiai atspindėta Birutės Jonuškaitės romane „Baltų užtrauktukų tango (2009), pažymint vieną iš problemų: „Tiesa, mišrių šeimų vaikai kalba jau tik angliškai“.

Chartoje pagrįstai sureikšminama tautinė kultūra, tačiau praleidžiamas vienas esminis momentas: tautinė kultūra nėra siaura ir save izoliuojanti, bet, priešingai, atverianti kelius į pasaulinę kultūrą. Įsiklausykime: „Tautinė kultūra yra kelias į tarp-

tautinį pripažinimą ir bendravimą“. Dokumento kūrėjai suvokė, kad tik tautine kultūra, savo unikalumu mes galime būti įdomūs pasaulyje. Tai, beje, liudijo ir istorinis lietuvių dalyvavimas Pasaulinėse parodose Paryžiuje (1900, 1937), Niujorke (1939), prie kurių rengimo itin daug prisidėjo užsienyje gyvenę lietuviai. O dabar matome atvirkštinį variantą: dalis Lietuvos jaunuomenės pirma atranda globalią pasaulio kultūrą, o tai padarę sužino, kad esama ir savos, tautinės kultūros, kuri turi ir savų akmenų, ir savų perlų. Pasikeitė tik kelias, bet niekur nedingo suvokimas, kurį išsakė Juozas Girnius: „Kultūra sukuria tautą, nes jai priklauso visi tie ryšiai, kurie sieja tautą.[...] Visuotinė kultūra yra tautinių kultūrų vaisius, nes daugiau ar mažiau visos tautos ją kuria“.

6-10 „Lietuvių chartos“ straipsniai gali būti pavadinti politine dalimi, nes aptaria valstybės, mokyklos, draugijos, švietimo, istorijos klausimus. „Valstybė yra aukščiausioji tautinės bendruomenės organizacija“ – įrašyta 1949 m. „Lietuvių chartoje“. Matome tautinės bendruomenės valdymo modelį, kuris turėjo garantuoti organizacijos funkcionavimą, tautinės kultūros ugdymą ir išlikimą. Prisiminkime Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio 1949 m. Vasario 16-osios deklaraciją ir pamatysime, kad kalbėta apie tuos pačius dalykus: įteisinama „Atstatytoji Lietuvos valstybė“ okupuotoje Lietuvoje ir „Valstybinė nepriklausomybė“ tremtyje („Lietuvių charta“, 1949-06-14).

Analogišką mąstymą bei ryžtą atkurti laisvą Lietuvą lėmė tarpukario Lietuvos švietimo sistema, sugebėjusi Lietuvoje įvykdyti visuotinę Apšvietą, kurios išskirtinai tautinį elementą galėtume kritikuoti, bet neturime teisės nematyti švietimo ir mokslo vaisių, kurie sukūrė modernią europietišką valstybę XX amžiuje. Čia galima paminėti ir unikalius kultūros židinius Perkeltųjų asmenų stovyklose (DP), tautinės kultūros ir švietimo centrus užsienyje antroje XX a. pusėje, suvienijusius pasaulinio lygio išėivijos mokslininkus lietuvius, kurių darbai ir idėjos maitino atsikuriantį Lietuvos aukštąjį mokslą XX amžiaus pabaigoje. XXI a. Vytautas Kavolis įvardijo „nužemintųjų generacija“, bet iš tiesų turėtume kalbėti apie „išlaisvinančiųjų generaciją“, nors pats laisvės aktas ir įvyko chronologiškai vėliau.

Švietimo vaidmuo tautai

Mokykla kurstė tautinės dvasios židinį 1949 m., formavo mecenatystės tradicijas užsienio lietuvių bendruomenėse. Tautiškai susipratęs lietuvis kūrė religines, kultūrines, jaunimo, savišalpos, profesines ir kitas lietuvių draugijas, kitaip sakant, realizavo sukauptą intelektualinį kapitalą, nors tai daryti nebuvo lengva. Man re-

gis, mes dažnai nesuvokiame iki galo, kad išeivijos lietuviams teko gyventi ir kurti tokioje konkurencinėje terpėje, kuri pas mus atsirado tik žymiai vėliau, žinoma, įgijusi ir savitą modifikaciją.

Mes nepakankamai išryškiname kad ir aštrią bei negailestingą konkurenciją, pavyzdžiui, išeivijos kultūros lauke – „Draugo“ premijos (ne)skyrimą ar Antano Škėmos ir Birutės Pukelevičiūtės konkuravimą. O ką jau kalbėti apie Vytauto Kavolio ištarą, kad „gyvenant 50 metų Vakarų kraštuose, per mažai buvo išmokta [...]“.

„Lietuvis organizuoja ir remia spausdintą lietuvišką žodį“ – tai yra priesakas remti knygų leidybą, o knyga yra tautinės bendruomenės kultūros ženklas. Bet taip teigdamas susiaurinčiau knygos kultūros reikšmę, nes šiuo atveju tenka kalbėti apie Lietuvos valstybę. Sovietinėje Lietuvoje knyga buvo paversta ideologijos, propagandos įrankiu, veikė cenzūros mechanizmai ir kiti veiksniai, kurių visuma leidžia įžvelgti knygos kultūros pertrūkį. Tačiau knyga tęsė savo raidą išeivijoje, todėl mes galime pasakyti, kad tai yra vienas didžiausių „Lietuvių chartos“ nuopelnų. Kita vertus, ir čia tebesama baltų dėmių, nes bet kuri kolektyvinė bendruomenė taip pat vykdo, P. Bogatyriovo ir R. Jakobsono terminu, prevencinę bendruomenės cenzūrą, o pastarosios atskleidimas dar tebelaukiantis uždavinys.

Kaip ir romantizuotos Lietuvos istorijos poveikis jaunajai kartai, kuri turėjo įtikėti, kad „Tautos istorija yra geriausia tautos mokytoja“. Taip, istorijos vaidmuo žmonijos ir civilizacijos raidoje yra nepaneigiamas, bet istorija visada yra galios diskursas, o istorinis pasakojimas turi legitimacijos funkciją. Chartos kūrėjai pagrįstai suvokė kolektyvinę tiesą, kad lietuvis brangina savo tautos praeitį, stengiasi būti vertas savo protėvių, kitaip sakant, istorija turėjo jungti lietuviškąsias saleles su Lietuva, patriotinį istorijos naratyvą su jaunosios kartos sąmone, istorinę vaizduotę su realybės grimasomis. Ir kaip tai vyko tikrovėje, mes matome ne tik iš įdomių A. Šileikos romanų.

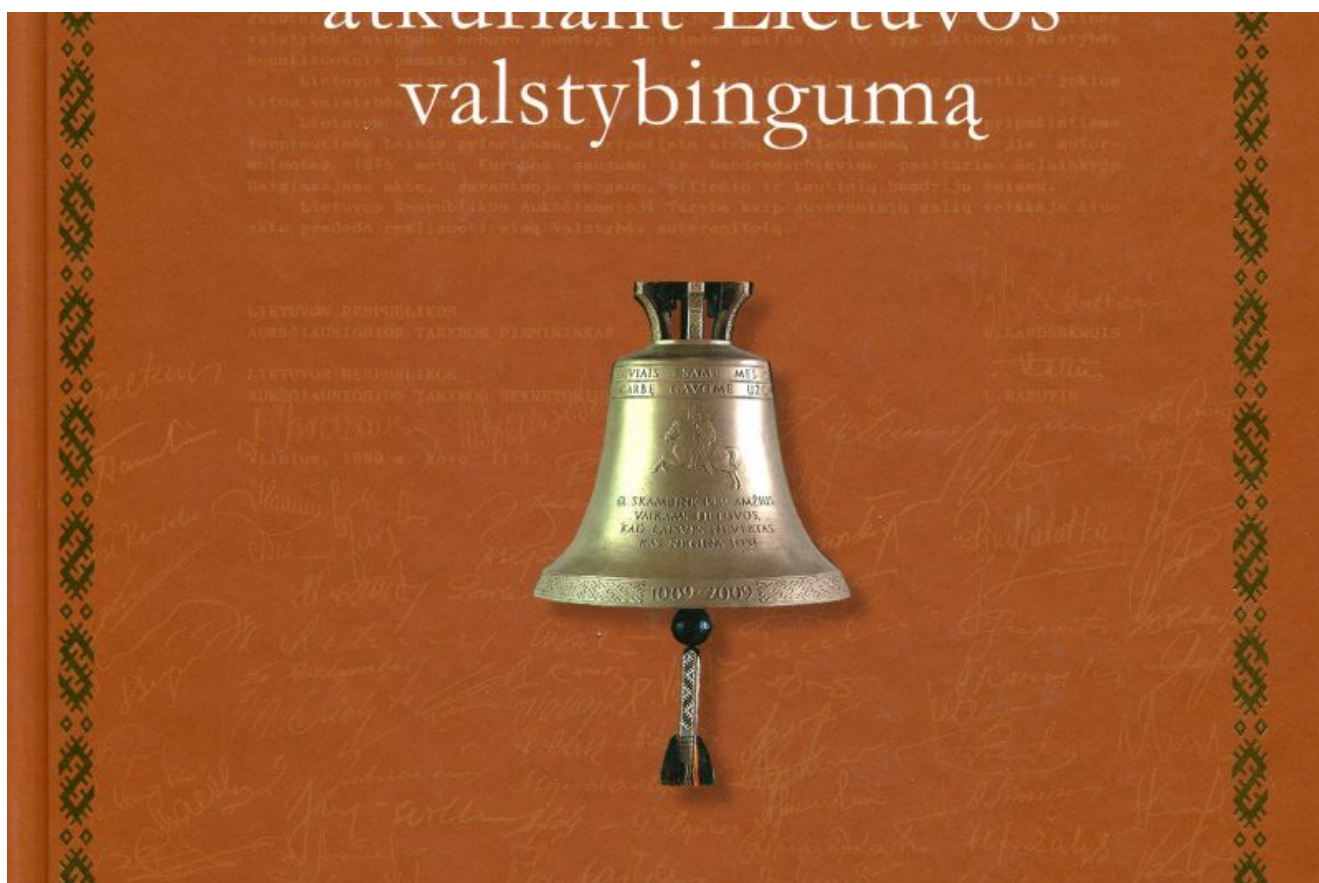
11–13 „Lietuvių chartos“ straipsniai gali būti pavadinti tautine dalimi, nes konstatuoja tautinius dalykus. Reikia sutikti, kad esminis Chartos straipsnis yra 11-asis, kuris visapusiškai įvardija dokumento paskirtį, brėžia Pasaulio lietuvių bendruomenės raidos liniją ir išdėsto jos moralinį imperatyvą: „Tautinis solidarumas yra aukščiausia tautinė dorybė. Lietuvis ugdo tautinį solidarumą. Visi lietuviai yra lygūs tos pačios tautos vaikai, tarp savęs broliai“.

Tautinis solidarumas yra alfa ir omega, jį reikia ugdyti, o jo rezultatas yra lygūs lie-

tuvių tautos vaikai. Ši tautinė dorybė nuosekliai kyla iš „Lietuvių chartos“ raidės ir dvasios, o svarbiausia, kad ji, mano supratimu, implikuoja tautinės savimonės klausimą. Čia slypėtų ir Chartos aktualumas 2019-aisiais, nes ji grąžina mus prie tautinės savimonės, kurią jau sugebėjome pakeisti europine ar net globalia savimone. Tiesą sakant, tebeturime savitą tautinės, sovietinės, europinės savimonės lydinį, kuris lemia mūsų mąstymą, veiksmus ir vertybes.

Tautinė savimonė yra esminė 70-metį pasitinkančios „Lietuvių chartos“ vertybė, liudijanti ne tik 12-ame straipsnyje minimas tautines spalvas, Valstybės vėliavos spalvas (įteisintas 1992 metais LR Konstitucijoje), bet ir pastatanti kiekvieną iš mūsų į akistatą su 13-ame straipsnyje suformuluota norma: „Lietuvis yra lojalus savo gyvenamajam kraštui.“ Lojalumas Lietuvai, tautai, lietuvybei yra tai, ką mums, pilietinės tautos nariams, šių metų birželį taria 70-metį mininti „Lietuvių charta“. Ir tada suvokiame, kur yra Lietuva, nes Lietuva yra ten, kur garbingai, dorai ir sąmoningai gyvena Tėvynei lojalus lietuvis. Tas, kuris supranta, kodėl lietuviais esame mes gimę, kodėl lietuviais norime ir būti.

LIETUVYBĖS ŽENKLAI IŠEIVIJOJE (3 NUOTR.)

Reginos Narušienės sudaryta didelės apimties (560 p.) knyga „JAV lietuvių indėlis atkuriant Lietuvos valstybingumą“, kurioje atsispindi lietuvių išėivių JAV istorija,

publikuojami svarbiausi dokumentai. Vilnius, 2018.

Anglų kalba parašytos Ludos Popenhagen knygoje „Australian Lithuanians“ atsispindi Australijos lietuvių gyvenimas. 2012.

**Mūsų lietuvių bažnyčia yra vienintelė Lietuviybės tvirtovė Amerikoje.
Ginkime ją nuo suanglikonėjimo!**

Įvedimą angliškų pamokslų į mūsų bažnyčią turime suprasti kaip pradžių išnaikinimo visų pamaldų mūsų prigimta kalba, kas reiškia naikinimą lietuviybės, dėl kurios mes tiek daug privargom, prikentėjom.

Jau kelinti metai, kaip mūsų aukštai gerbiamas pralotas, įvedė į šv. Jurgio bažnyčią MŪSŲ VAIKAMS anglų kalba pamokslus laike JIEMS skiriamų mišių šv. 9 val. Lietuvių kalba jiems beskaitoma evangelija (greta angliškosios). Toji naujanybė skaudžiai užgavo lietuvių tėvų širdis. Viena—mūsų vaikučiai, iš mažens mūsų lietuviškai kalbinami ir mokinami poterių—lietuvių kalbą geriau bažnyčioje supranta ir todėl geriau būtų pasinaudoti iš lietuviškų pamokslų, negu iš angliškų (ir dar tokiu "namų darbo" angliška kalba!) Antra-gi laike tų Mišių buna daugelis ir suaugusių lietuvių anglų kalbos menkai temokančių ir priverstų klausyti mažai jiems suprantamų pamokslų. Tie pamokslai nebuvo įvesti angliškai kalbantiems katalikams, turintiems visai netoli šv. Dovydo bažnyčią, bet tik lietuviams katalikams, šv. Jurgio parapijonams. Negalėdami patenkinti tinkamai dvasios reikalų nei vaikų nei suaugusių, tie angliški pamokslai virsta daugiausia anglų kalbos (ir tai visai prastos) pamokoms, anglikanizacijos įrankiu. Bet tasai įrankis skaudžiai įžeidžia tėvų teises ir daro didelę moralę pragaisti mūsų vaikams. Vaikai, įpratusieji klausyti mūsų (tėvų) mums juos mokinant lietuviškai. Tokiu budu ardosi naturalės ir moralės ryšys tarp tėvų ir vaikų; tėvų įtaka į vaikus tampa pa-keista. Iš to didžiausias bus nuostolis mūsų vaikų tikybai ir dorai.

Šimtais rimtų ir pamatuotų argumentų galima irodyti, kad anglų kalba neturi ir ne-reikalauja turėti vietos lietuvių sunkiai uždirbtais pinigais statytose bažnyčiose—tai didžiausias įžeidimas ir skriauda mums nebegirdėt savo kalbos savose bažnyčiose—užtai ŠALIN ANGLIŠKI PAMOKSLAI IŠ LIETUVIŲ BAŽNYČIŲ — ARBA ŠALIN IŠGAMOS, NUTAU-TINTOJAI KUNIGAI IŠ MŪSŲ LIETUVIŠKŲ PARAPIJU!

Dabartiniu laiku mūsų pralotas teiraujasi ką mes parapijonai manom apie anglikoni-zaciją mūsų bažnyčiose, ir nežinodamas jog mūsų nuomonė jau pareikšta visuose katalikiš-kuose laikraščiuose k. t. "Drauge", "Garse", "Darbininke" ir kituose.

Dar nepervėlu, brangus katalikai, Bridgeporto parapijonai, vienybėje galingai pareikš-

Bridgeporto lietuvių JAV kreipimasis į lietuvius dėl lietuviybės saugojimo.

Straipsnis paskelbtas www.skrastas.lt